

Projekt „Poznajmy się – Lesznowola gminą wielu kultur” jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich

Autor scenariusza: Anna Walczak

TYTUŁ – SMOCZE OPOWIEŚCI

Warsztat dla przedszkolaków

Podtytuł: warsztat poświęcony legendom o smokach w kulturze polskiej, tureckiej, chińskiej i wietnamskiej

Cykl zajęć: Poznajmy się – Lesznowola Gminą wielu kultur

Cele:

1. uwrażliwienie dzieci na podobieństwa i różnice kulturowe
2. zapoznanie z legendami o smokach występującymi w różnych kulturach

Potrzebne środki i materiały:

legenda o Szahmeran (załącznik 1), rysunek Szahmeran (załącznik 2), taśma malarska, rysunki zwierząt (wielbłąda, jelenia, królika, krowy, żaby, karpia, jastrzębia, tygrysa), muzyka turecka i odtwarzacz, białe kartki A4, kleje, nożyczki, kredki, flamastry, ciekawostki o smokach chińskich i skrót legendy o wodnym smoku (załącznik 3), rysunek chińskiego smoka (załącznik 4), legenda o Bazyliszku (źródło - załącznik 5), rysunek Bazyliszka (załącznik 6), srebrny, błyszczący papier; sznurek, taśma klejąca, folia aluminiowa, naklejki ze smokiem wietnamskim (wydrukowane na papierze samoprzylepnym), rysunek wietnamskiego smoka (załącznik 7), małe książeczki zrobione z 4 karteczek A6 (1/4 strony A4) spiętych z jednej strony zszywaczem, papier samoprzylepny do wizytówek, legenda o Geniuszu Gór (źródło - załącznik 8), do aktywności dodatkowych: pocięte na kawałki kopie rysunków z załączników 2, 4, 6 i 7, magnesy do przyczepiania rysunków na tablicy

Projekt „Poznajmy się – Lesznowola gminą wielu kultur” jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich

Realizacja

1. **Turecka smoczyca:** Nauczyciel zapoznaje dzieci z pierwszą częścią tureckiej legendy o Szahmeran – pół-kobiecie, pół-smoczycy i pokazuje rysunek ją przedstawiający pozostawiając go przyczepionego do tablicy. Głównym bohaterem tej opowieści jest Dżamsap, który pochodził z bardzo biednej rodziny i zarabiał na życie zbierając chrust w lesie razem ze swoimi przyjaciółmi. Podczas jednego z typowych dni pracy znalazł studnię pełną miodu. Jego chciwi przyjaciele spostrzegłszy to zabrali cały miód, a jego wrzucili do pustej studni. Pełen woli życia Dżamsap przekopał się ze studni do podziemnej sali, gdzie zapadł w głęboki sen.

Aby zobrazować wydarzenia, które wydarzyły się do tej pory w legendzie o Szahmeran, nauczyciel zaprasza wszystkich do zabawy ruchowej. Dwoje dzieci będzie w niej pełnić rolę przyjaciół Dżamsapa, których zadanie będzie polegało na złapaniu pozostałych, do studni – koła z taśmy malarskiej naklejonego przed zajęciami na środku sali. Kogo uda im się dotknąć zanim kucnie zostanie złapany do studni (przy, czym można kucnąć tylko przez chwilę, a pozostały czas należy krążyć wokół studni próbując nie zostać złapany). Ostatnia osoba wygrywa w zabawie i wcieli się w rolę władcy z drugiej części opowieści, gdzie Dżamsap budząc się w komnacie zobaczył wokół siebie węże i smoki i ich panią – tytułową Szahmeran (pół-kobietę, pół-smoczycę). Opowiedział jej, co go spotkało ze strony przyjaciół i ta postanawia mu pomóc wyjawiając jak wydostać się ze studni. Uczyniła to jednak pod jednym warunkiem – Dżamsap nigdy nie może zdradzić smoczej kryjówki. Udaje mu się to do momentu, gdy zaczyna chorować władca kraju, którego może uratować tylko zjedzenie Szahmeran. Wezwany przed oblicze władcy zdradził tajemnicę. Władca schwytał i zjadł smoczycę, po czym odzyskał zdrowie.

Wyłoniony w pierwszej części zabawy władca będzie miał tym razem za zadanie złapać jak najwięcej smoków. Dzieci będą w rytm tureckiej muzyki krążyć wokół studni, aby, gdy dźwięki ustną jak najszybciej skryć się w studni. Ten, kogo złapie władca zanim znajdzie się w kręgu koła, odchodzi na bok. Zabawę powtarzamy do ostatniego złapanego smoka.

Warto zapytać dzieci na koniec o morał z legendy. Pokazuje ona bowiem, że człowiek nie umiał docenić smoczej dobroci i wydał Szahmeran mimo iż sam

Projekt „Poznajmy się – Lesznowola gminą wielu kultur” jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich
zaznał tego, co znaczy, gdy ktoś cię zawiedzie.

- 2. Nie taki smok straszny:** Zupełnie inaczej niż smok turecki, prezentuje się smok według wyobrażeń chińskich. Na to wyobrażenie składa się kilka cech innych zwierząt. Nauczyciel rozdaje dzieciom przygotowane wcześniej rysunki tychże zwierząt oraz białe kartki, kleje i nożyczki. Proponuje zrobienie collage'u przedstawiającego chińskiego smoka z legend i mitologii. Posiada on łeb wielbłąda, rogi jelenia, oczy królika, uszy krowy, szyję węża, brzuch żaby, łuski karpia, szpony jastrzębia i łapy tygrysa. Aby uzyskać właściwy efekt, należy wyciąć z każdego rysunku zwierzątka odpowiednią część ciała i przykleić je razem na białej kartce tak, aby utworzyły wizerunek smoka. Ukończone dzieło warto pokolorować na zajęciach lub w domu. Podczas pracy nauczyciel może przedstawić kilka ciekawostek na tematów chińskich smoków oraz skrót legendy o chłopcu, który zamienił się w wodnego smoka. Na zakończenie nauczyciel przyczepia na tablicy rysunek chińskiego smoka, tak aby wszyscy mogli porównać czy podobnie wyobrazili go sobie i przedstawili w swoich pracach.
- 3. Nie patrz w oczy Bazyliuszka:** Prawie każdy z nas zna legendę o warszawskim Bazyliuszku, który skrył się w piwnicy na starówce i zabijał wzrokiem każdego, kto do niej zajrzał. Nauczyciel pyta dzieci, czy pamiętają legendę o warszawskim Bazyliuszku i krótko wspólnie z nimi przypomina tej treść. Niebezpieczny Bazyliuszek został pokonany przez dzielnego Jawrero, który okryty zwierciadłami stanął przed Bazyliuszkiem, by ten zobaczył w nich swe odbicie i wystraszywszy się go, padł bez życia. Nauczyciel dzieli uczestników na 4 grupy, każdej wręczając rolkę folii aluminiowej, srebrny, błyszczący papier; nożyczki, sznurek i taśmę klejącą. Zadaniem każdej z grup jest wybrać jednego śmiałka, którego przygotowują na spotkanie z Bazyliuszkiem ubierając go w błyszczącą zbroję z wręczonych materiałów. Gotowi śmiałkowie wyruszają następnie na poszukiwania rysunku Bazyliuszka ukrytego wcześniej w sali. Komu uda się go znaleźć, wygrywa; a rysunek zostaje umieszczony na tablicy obok innych smoczych podobizn.

Projekt „Poznajmy się – Lesznowola gminą wielu kultur” jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich

4. **Mądrości smoka:** Wietnamczycy w swoich legendach przypisują smokom wielką mądrość, a nawet umiejętność leczenia różnych chorób. Według jednej z legend za uratowanie życia swojego syna Król Smoków zaprosił człowieka (biednego i dobrego drwala) do swojego podwodnego królestwa i podarował mu księgę wiedzy, dzięki której można wyleczyć wszystkie choroby i rozwiązać wszystkie ludzkie problemy. Nauczyciel zaprasza dzieci do stworzenia własnej księgi mądrości smoka i pyta co mogłoby być lekarstwem np. na smutek (uśmiech), na nieostre widzenie (okulary), na zziębnięcie (słońce), czy na nudę (zabawa z przyjacielem), na zbyt gorąco (lody). Pomysły nauczyciel zapisuje na tablicy. Dzieci będą miały następnie za zadanie narysowanie na karteczkach samoprzylepnych, symboli swoich pomysłów na lekarstwa (np. słońca, uśmiechu, lodów) i wklejenie do otrzymanej książeczki. W nagrodę otrzymają naklejkę z rysunkiem wietnamskiego smoka, którą mogą ozdobić okładkę swojego dzieła. Ten sam rysunek nauczyciel umieszcza na tablicy. Podczas pracy nauczyciel może przybliżyć legendę drwala, który otrzymał od smoka mądrą księgę.

5. **Podsumowanie:** Nauczyciel prosi, by dzieci spojrzały na wszystkie wizerunki smoków umieszczone na tablicy. Warto zapytać, który ze smoków i, która z legend najbardziej się im podobała i dlaczego; oraz zwrócić uwagę, że każda z historii jest zupełnie inna. Inaczej też wyobrażano sobie smoka w różnych kulturach.

Aktywności dodatkowe:

6. **Który to smok:** Nauczyciel przygotowuje przed zajęciami kopie rysunków czterech smoków. Dla każdego dziecka powinien powstać zestaw 4 rysunków pociętych na kilka części i przemieszanych. Zadanie polega na poprawnym złożeniu każdego z rysunków. Można je następnie nakleić na białą kartę, by układanka się nie rozpadła i nie przemieszała ponownie.

Projekt „Poznajmy się – Lesznowola gminą wielu kultur” jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich

Załącznik 1

Szahmeran Şahmeran

I część
W okolicach miasta Tars była niegdyś tajemna jaskinia, której mieszkały wielkiej mądrości i szlachetnego serca węże Meran. Ich królową była Szahmeran - pół kobieta, pół-wąż, która nigdy się nie starzała.

Nieopodal jaskini żył ubogi mężczyzna o imieniu Dżamsap Camsap. Podobnie jak wielu jego przyjaciół zarabiał na życie zbierając w lesie chrust. Pewnego dnia, gdy jak zwykle udał się z przyjaciółmi do lasu, znalazł przypadkowo studnię pełną miodu. Chciwi przyjaciele sami chcieli skorzystać z tego znaleziska, opróżnili więc studnię, a biednego Dżamsaba wrzucili do środka. Dżamsap chcąc się ratować, wyjął z kieszeni scyzoryk i dostrzegłszy małą dziurkę między kamieniami zaczął pomalutku drążyć otwór przez, który przedostał się do podziemnej sali. Bardzo zmęczony wielką pracą, jaką wykonał, natychmiast zasnął.

II część

Gdy się obudził ujrzał wokół siebie pełno węży i smoków; a wśród nich królową tych wszystkich stworzeń - Szahmeran. Począł opowiadać jej o zdradzie, która spotkała go ze strony przyjaciół; a ta, gdy wysłuchała całej historii postanowiła mu pomóc. Obiecała wskazać wyjście ze studni, ale tylko wówczas, gdy Dżamsap obieca do końca życia zatrzymać dla siebie wiedzę o Szahmeran i drodze do tajemniczej jaskini.

W krótkim czasie po tych zdarzeniach kraj obiegła wieść o ciężkiej chorobie władcy – tak ciężkiej, że tylko zjedzenie mięsa Szahmeran mogłoby go uratować. Dżamsap bardzo chciał dotrzymać słowa i nie zdradzić tajemnicy jednak wymknęło mu się kiedyś coś na jej temat i kiedy wieść ta doszła do władcy natychmiast wezwał go przed swoje oblicze. I Dżamsap nie okazał się lepszy od swoich przyjaciół i przekupiony workiem złota i tytułem wezyra pokazał studnię Szahmeran. Poddani władcy czarami wypędzili ją na powierzchnię, zabili i potrawę przygotowaną z jej mięsa podali władcy, który natychmiast ozdrowiał.

Ta legenda pokazuje, jak człowiek odwdzieczył się zdradą za wspaniałomyślność i dobre serce Szahmeran.¹

---

¹ Skrót na podstawie legendy o *Szahmeran* dostępnej w oryginale na blogu literackim: <http://edebiyatkonulari.blogcu.com/sahmeran-efsanesi-sahmeran-hikayesi-sahmeran-destani-sahmeran/2979573>

Projekt „Poznajmy się – Lesznowola gminą wielu kultur” jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich

Załącznik 3

O smoku słów kilka

Smok jest jednym z najstarszych zwierząt, o których mówią chińskie legendy. Nie jest zazwyczaj przedstawiany jako wroga bestia. Może budzić strach i być bardzo potężny, ale jednocześnie także łaskawy i przynoszący fortunę oraz szczęście. W Chinach panuje przekonanie, że smoki są zwierzętami wodnymi i żyją w jeziorach, rzekach i morzu. Im większy zbiornik wodny, tym większej potęgi jest smok, który w nim mieszka. Są także w legendach chińskich smoki mieszkające na niebie. Chińskie smoki przeważnie nie mają skrzydeł. Smok przedstawiany na obrazach jako skrzydlaty ma raczej niewielkie płetwy niż nietoperze skrzydła, jak bywa obrazowany przez zachodnich artystów. Smok chiński według legend stać się niewidzialny kiedy tylko tego zechce. Uważa się go za zwierzę pozbawione zmysłu słuchu ze względu na podobieństwo chińskiego słowa głuchy, *long*, do brzmienia słowa „smok”. Nie odzwierciedla się to jednak w legendach, gdyż wiele z nich opisuje rozmowy ludzi z tymi zwierzętami.²

Na wizerunek smoka chińskiego może składać się aż dziewięć cech zwierzęcych: łeb wielbłąda, rogi jelenia, oczy królika, uszy krowy, szyję węża, brzuch żaby, łuski karpia, szpony jastrzębia i łapy tygrysa.³

Mnogość cech różnych zwierząt w wyobrażeniach o smokach, widoczna jest także w opowiadaniach i legendach, jak przykładowo w tej **o wodnym smoku**:

Żył kiedyś ubogi, ale uczciwy wiejski chłopiec, który pewnego dnia znalazł czerwoną kulkę ze szkła. Codziennie bawił się nią, odkrywając jej niezwykle moce. Kulka mogła rozmnażać pieniądze, ryż i inne rzeczy. Włożona do czarki z ryżem, czy monetą pomnażała je w nieskończoność. Chłopiec używał często swojego odkrycia, bo pomagać biednym sąsiadom, gdy ci byli w potrzebie. Po pewnym czasie okazało się, że kulka nie może rozmnażać jedynie wody, a wręcz przeciwnie – wchłania ją bezpowrotnie. Tego lata panowała susza i wszyscy martwili się, że nie będzie żadnych plonów i nadejdzie czas głodu. Wśród Chińczyków panowało od zawsze przekonanie, że deszcz sprowadzana na ziemię Wodny Smok,

² Walters, D., *Mitologia Chin*, Dom Wydawniczy REBIS, Poznań 1996, s. 156.

³ Bańkowska, A., Greb, K., *O smokach z baśni i smokach prawdziwych*, Nasza Księgarnia, Warszawa, 1965, s. 42.

Projekt „Poznajmy się – Lesznowola gminą wielu kultur” jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich

ale nikt nie wiedział, gdzie go poszukiwać. Powszechny postrach w okolicy budził w tym czasie przeraźliwy potwór. Chłopiec nie bojąc się, że go spotka postanowił wyruszyć na poszukiwania smoka i poprosić go o upragniony przez wszystkich deszcz.

Zabrał swoją kulkę i ruszył w drogę. Wypytywał każdą napotkaną osobę, czy nie wie, gdzie poszukiwać smoka; ale niestety nie spotkał nikogo, kto posiadałby taką wiedzę. Wszyscy za to wspominali o potworze, który siał ogromny strach. Na swojej drodze chłopiec spotkał także kilka zwierząt, którym nie omieszkał pomóc w tarapatach. Te odwdzięczyły mu się ofiarowując rozmaite dary. Od jelenia dostał poroże, od węża skórę, a od orła szpony. W jego wędrówce nadszedł także dzień, gdy napotkał ostawionego potwora, który chciał odebrać mu magiczną kulkę. Chłopiec nie wiedząc jak ocalić swój skarb, potknął go szybko i wówczas dary otrzymane od zwierząt jak żywe przylgnęły do niego, zamieniając chłopca w Wodnego Smoka o wężowej skórze, rogach jelenia i szponach orła. W jego oczach pojawił się też czerwony blask pochodzący z kulki, a on sam nabrał smoczej mocy sprowadzania deszczu. Natychmiast wykorzystał ją ratując świat przed suszą i głodem!⁴

Załącznik 5

W smoczym lochu na Starówce

Anna Bańkowska, Kazimierz Greb, *O smokach z baśni i smokach prawdziwych*, Nasza Księgarnia, Warszawa, 1965, s. 7.

Załącznik 8

Geniusz gór Ba Vi

Źródło: Jerzy Śliżiński, *Legendy i baśnie wietnamskie*, Zakład imienia Ossolińskich – Wydawnictwo, Wrocław, 1956, s. 33.

---

⁴ Skrót na podstawie: *Wodny smok – chińska legenda*